

*А.П. Гетьман, д-р юрид. наук, професор,
проректор з навчальної роботи
Національна юридична академія України
ім. Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИПУСКНИКІВ ЮРИДИЧНИХ ВУЗІВ

Мета вищої школи – задовольнити потреби особи в освіті, забезпечити економіку та соціальну сферу держави у спеціалістах, створити умови для найбільш повної реалізації можливостей випускників вищих навчальних закладів.

Суперечливий і досить нерівномірний процес становлення ринкових відносин, недооцінка ролі культури й освіти в суспільній перебудові – усе це активізувало та загострило низку проблем різного рівня в освітянській діяльності. У найбільш загальному вигляді їх необхідно розуміти як взаємовідносини вищої школи і суспільства.

Складовою частиною цих проблем є реалізація професійних знань учорашніх студентів, затребуваність їх інтелектуального капіталу суспільством.

Відсутність необхідних коштів, які суспільство повинно було б сьогодні виділяти для повноцінного розвитку системи вищої освіти, зникнення традиційного тісного співробітництва вузів з промисловістю, невизначеність перспектив працевлаштування випускників вищої школи – це проблеми, які слід вирішувати спільними зусиллями.

Багато провідних вузів, визнаних у всьому світі як центри вищої освіти, подолавши поспішність поверхового реформаторства, розпочали реалізацію довготривалих програм, які передбачають підготовку студентської молоді до роботи в нових ринкових умовах з урахуванням соціально-економічних, технологічних та структурних змін, що відбуваються в суспільстві.

Одним із напрямків вдосконалення юридичної освіти в Україні є реалізація юридичних знань, здобутих у вищому навчальному закладі. На превеликий жаль, сьогодні не всі юридичні заклади

України працюють у тісному зв'язку з правоохоронними та іншими державними і недержавними органами, які мають потребу в юристах, але не покладають на себе зобов'язань щодо працевлаштування або поглиблення професіоналізації випускників. У зв'язку з цим зазначений напрямок діяльності не виправдано важким тягарем лягає на випускників. Створюється передумова для виникнення негативного суспільного явища: брак турботи та підтримки випускників – студентів юридичних вузів щодо використання їх творчого потенціалу на теренах України.

Є очевидним, що становище, яке супроводжується значними організаційними, науковими, навчально-методичними, професійними, фінансовими та іншими витратами на освітянську сферу, має незначний коефіцієнт корисної дії або породжує ще більші негативні результати – психологічні, фізичні та соціальні негаразди.

Значною мірою це стало можливим внаслідок окремих прогалин у правовому регулюванні освітянських відносин, а також через брак відповідних пропозицій з боку керівників державних та недержавних підприємств стосовно працевлаштування молодих спеціалістів-юристів, використання їх інтелектуальних та творчих здібностей.

Необхідно зазначити, що важливим підґрунтям реалізації напрямку підтримки талановитої молоді, у тому числі й випускників юридичних навчальних закладів, використання потенціалу молодих спеціалістів у правоохоронних органах та правових установах, призупинення відтоку талантів за кордон є Програма роботи з обдарованою молоддю на 2001 – 2005 роки, яку було затверджено Указом Президента України від 08.02.2001 р. Саме її реалізація повинна стати основою створення в Україні сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу студентської молоді, пошуку, підтримки і стимулювання інтелектуально і творчо обдарованих дітей та молоді, самореалізації творчої особистості в сучасному суспільстві.

Необхідно взяти до уваги і деякі організаційні форми, пов'язані з наданням послуг у сфері працевлаштування випускників.

У Національній юридичній академії України ім. Ярослава Мудрого сто відсотків випускників академії, які навчаються за державним замовленням, отримують відповідні направлення для працевлаштування в судові, правоохоронні органи державної

виконавчої влади, юридичні фірми. Цьому передують значна організаційна та підготовча робота щодо інформаційного забезпечення, що проводиться академією разом із керівниками відповідних міністерств та відомств, які є роботодавцями для її випускників.

Наведена форма дозволяє також працевлаштувати значну частину випускників академії, які навчалися на контрактній основі, особливо тих, хто мав у процесі навчання відмінні та добрі показники.

Проте, безумовно, проблема використання обдарованої молоді, здібних випускників у юридичному, економічному та інших секторах залишається вкрай актуальною та потребує подальшого вирішення. Стратегічною вимогою реформування механізму відбору обдарованої молоді та її підтримки є створення і модернізація структури управління для координації цієї роботи. Початкове завдання у цьому напрямку – пошук нових моделей такої структури, які повинні бути відкритими та демократичними.

Передусім необхідно налагодити взаємозв'язок “вуз – випускник – виробництво” на основі принципів високопрофесійного наукового, аналітичного і прогностичного супроводження координаційної роботи по відбору та використанню здібної студентської молоді. Важливою також є підготовка всебічної інформації про: потреби підприємств та організацій у молодих спеціалістах; про моніторинг якості освіти; про оцінку ситуації споживачами (роботодавцями); про динаміку соціокультурних орієнтирів учасників освітнього процесу.